

ЗАУВАЖЕННЯ ТА ПРОПОЗИЦІЇ в рамках участі в Національному діалозі щодо трансформації продовольчих систем

1) Питання дотримання міжнародних стандартів є ключовою умовою виведення продукції українського виробника на світові ринки. Сфера стандартизації та сертифікації, яку на вимогу споживача та за своєю ініціативою здійснюють недержавні організації, останнім часом стрімко розвивається в провідних економічно розвинених країнах світу, у тому числі в ЄС. Однак в Україні ця система лишається не просто нерозвинутою, а навіть неусвідомленою - сфера стандартизації та сертифікації балансує на межі між намаганнями стати частиною законодавчо-нормативного поля і повним знищенням.

Сучасний стан національної системи стандартизації, яка має забезпечувати не тільки належну якість харчових продуктів, але й опікуватися питаннями захисту довкілля та соціальної справедливості, висвітлений в Аналізі прогалин національної інфраструктури якості, який здійснений проектом Агроторгівля України (<http://www.agritrade-ukraine.com/ua/nashi-publikatsiji/1003-analiz-progalin-natsionalnoji-infrastrukturi-yakosti-u-galuziyakh-silskogo-gospodarstva-ta-virobnitstva-produktsiv-kharchuvannya-v-ukrajini>).

ГО «Аналітичний центр АСУ» свого часу також дослідив можливості розвитку в Україні системи стандартизації та сертифікації, яка б відповідала світовій практиці (http://www.aau.org.ua/media/publications/530/files/SelfRegulationConcept_2018_05_21_20_51_36_059650.pdf).

На даному етапі за підтримки Посольства Королівства Нідерланди в Україні ми продовжуємо досліджувати та популяризувати це питання, а також завершуємо розробку концепції та комп'ютерного інструментарію для формування спільноти добросовісних виробників, які прагнуть не тільки виконувати вимоги чинного законодавства, але й брати на себе підвищені вимоги міжнародних систем стандартизації та сертифікації (<http://www.aau.org.ua/uk/publications/web/992/>).

Просимо в ході Національного діалогу з трансформації продовольчих систем приділити належну увагу питанню розвитку в Україні систем гарантування безпечності та якості продуктів харчування відповідно до сучасних тенденцій та світової практики.

2) В ході діалогу також акцентувалось увага на питаннях фінансування трансформації продовольчих систем, яке є ключовим з точки реалізації опрацьованих стратегій і планів. З цього приводу хочемо зазначити, що і система державної підтримки аграрного сектору, і кредитно-фінансова система сьогодні лишаються розбалансованими з точки зору реалізації сучасних вимог до харчових продуктів.

Умови надання державної підтримки, кредитів та інших фінансових послуг на даному етапі в Україні не пов'язані з вимогами до безпечності та якості продуктів харчування (наприклад НАССР), охорони довкілля (наприклад використання пестицидів), соціальних питань (наприклад зайнятість). Фінансово-кредитна система відмовляється від формування і не пропонує на ринку адекватні продукти, які б відповідали особливостям сільськогосподарського виробничого циклу, враховували б фінансову спроможність виробників. Більше того, фінансово-кредитні продукти, які сьогодні представлені на ринку України, не враховують навіть базові, засадничі економічні параметри господарювання (наприклад обіг права оренди землі, нематеріальні активи, пов'язані з технологіями аграрного виробництва та виробництва продуктів харчування тощо). На такому тлі важко очікувати, що питання трансформації продовольчих систем в Україні буде забезпечене належним фінансовим інструментарієм.

З огляду на гостроту питання забезпечення реалізації концепції «від лану до столу», у тому числі в контексті Зеленого курсу ЄС, дотримання вимог вітчизняного законодавства та міжнародних стандартів щодо безпечності продуктів харчування, екологічного та соціального врядування просимо започаткувати окрему серію діалогів та нарад на найвищому національному рівні з питань розвитку інструментарію фінансового забезпечення трансформації продовольчих систем в Україні.

3) Угода СОТ, Угода про асоціацію України з ЄС та її основна частина, присвячена формуванню Поглибленої і всеохопної зони вільної торгівлі між Україною та ЄС (ПВЗВТ), дозволяють українському виробнику аграрної сировини та харчових продуктів долучитися до світових ринків та зайняти там чільне місце, зумовлене непересічним природним потенціалом нашої країни. Процес інтеграції України у світову економічну спільноту буде тим більш ефективним, чим більш чітко влада виконує свої зобов'язання по гармонізації національного законодавства і чим більш обізнаною та свідомою буде спільнота українських виробників, загалом українське суспільство.

На жаль, в процесі гармонізації національного законодавства досить часто спостерігаються явища, які дискредитують цей процес. Прикладом того може бути хоча б ситуація, яка складається в Україні навколо впровадження принципів НАССР. Окрім того, що цей фундаментальний процес трансформації продовольчих систем жодним чином не забезпечений фінансами ні з боку держави, ні з боку національної фінансово-кредитної сфери, він ще й розбалансований з точки зору принципів законодавчо-нормативного регулювання. В той час, як в ЄС обов'язковими до реалізації є лише 7 базових принципів НАССР (і ця норма адекватно відображена у нас в основному законі про безпечність харчових продуктів), а шляхами реалізації цих норм опікується вище згадана система добровільної стандартизації та сертифікації, у нас шляхи запровадження НАССР не тільки жорстко зарегульовані на рівні підзаконної бази, але й є потенційним предметом для державних перевірок. Такий розбаланс не досягає поставленої цілі виведення вітчизняного виробника на світові ринки, не надає належних гарантій ні вітчизняному, ні міжнародному споживачу – він лише множить і ширить корупцію.

Іншим аспектом ускладень виходу українського виробника на світові ринки є «задній хід» в гармонізації, коли у вже належним чином гармонізоване законодавство вносяться зміни, які кардинально змінюють його суть. Прикладом тут може слугувати нова редакція закону про державний контроль, яку Уряд мав представити на розгляд парламенту в червні 2021 року. Ця версія суттєво деформує філософію сучасного державного контролю (за термінологією ЄС - офіційного), передбачає додатковий корупційний потенціал, блокує розвиток ринку тренінгового та консультативного аутсорсингу, який має відіграти ключову роль в трансформації продовольчих систем.

Просимо посилити контроль за процесом гармонізації національного законодавства, передбачивши в ньому більш активну участь міжнародних експертів.